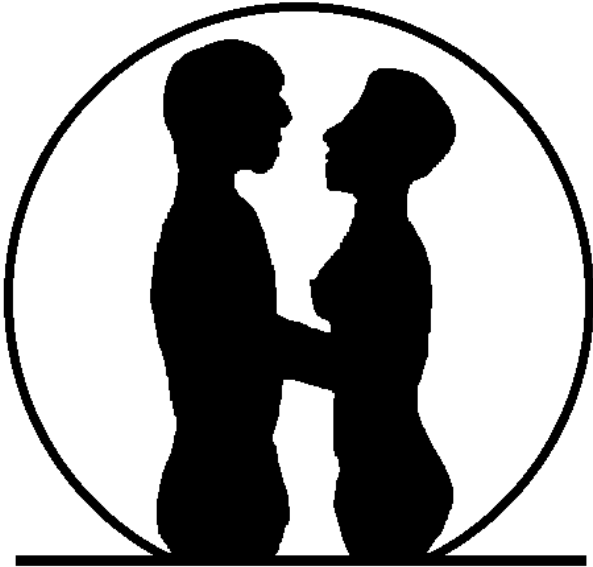

SIDA

Maa yiro ta da basi dà bætu
n̄ i ba wò findoona.

Waama

Santé

SIDA

Maa yiro ta da basi dà bɛɛtu
n̄ i ba wò findoona.

Livre traduit par : PORIMATE Samuel

Langue : Waama

© 2008, ReDem ONG
Section Alphabétisation
B.P. 846, Parakou, Bénin

*La traduction et la publication de ce livre dans les langues locales
est autorisée à des fins non commerciales.*

Pages 5 - 9 :

Les informations sur ces pages ont été présentées
lors d'un Forum d'Alphabétisation,
de SIL Togo-Bénin, en 2006.

Page 10 - 22 :

Publié à l'origine en forme de calendrier par la
Société Internationale de Linguistique,
Burkina Faso, 1992
et reproduit avec autorisation

Cette édition publiée en Grande Bretagne, 1999
par Wycliffe Associates

Prière d'envoyer un exemplaire de chaque livre que vous éditez
à Wycliffe Associates à l'adresse ci-dessous.

Copyright (C) 1999, WA (UK)

Ce document est une de la série de Livres modèles
produits par : WA(UK), 7, Conwy Street, Rhyl,
Denbighshire, LL18 3ET, UK

SIDA

Sabare dee yaama.

Binde dee bà ta booru 2002, bà kaari baa ta bɔɔri Sida bà bo 47 miniyɔ̃-di. Baa tu ta koi, bamba i bo miniyɔ̃da bà taari na tɔɔooma. Dà bɛɛtu ta seeti maa weena maasi, ti da sooki ti ì sinii? Wɛ̃ɔuro yoote ò wa: « N yiriba kpiwu maa tori bà ta mi.» Tinti-di da teetena tɔɔba baa ta bo bitinde mii, tinti-di boti sa ti ba maasi tu yaama.

Ceri daa den yaama ti ta da ya:

1. Wee-di bà ta we Sida nu?
2. Sida tòn tɔtena sima ò nu?
3. Daa tòn ta ba tɔtiro Sida.
4. Bà tòn maɔina sima-di woro ta bɔɔri Sida nu?
5. O da basi sima-di Sida ò ì ba wo fintoona nu?
6. Maa ti ta da ì ninti baa ta bɔɔri Sida.

1. Wee-di Sida nu?

Sida ì bæe yᵊᵊritu-di, tuu tòn ta yuᵊi yiro yēema mii, tu ka wò finte, tu tòn koi daa ta tᵊti yēema wēnun-di; daa tòn ta tᵊᵊ beetu yiro kpaᵊa mii. Tu ka finte yiro dà da sooki-di dà basi binya kutibu bà yaa sooki bà maᵊi sa ò bᵊᵊri Sida-di, sa tu maa cᵊᵊri ò kpaᵊa.

- Sida bo-di yiriba kutire kpansu mii bà miina.
- Tu ka yuᵊi yiro kpaᵊa mii, dà tòn faki binya ya taari yomma piika, tu yaa ò foko.

O ka yēmbi yiro na nunfa, o ba sooiti o maᵊi sa dà beetu wò pukiri.

2. Dà beetu tòn tᵊtena sima ò nu?

Sida ì bæeyᵊᵊritu-di, tuu ta tᵊtisiti kasima kasima. Kaasi yombu paa buu ta fᵊᵊkireti dà beetu maa caii. Kaasina naa ta bo, na tòn seke dà beetu i ba kpeᵊo kasima-di. Yiro ka sooki ò kaute dà beetu, ò da sooki-di ò tu tᵊtire tᵊᵊba cetema kutire mii. Yiro da sooki ò tu tᵊtire tᵊᵊ dēᵊo, baa tu tèn ka ba foko ò cē.

Sida tᵊtirooma

a) Sida tòn tᵊtena yēema mii-di doo na pe, bà ka daabe sa mēte bᵊᵊᵊbu paa, pee ka pun ya ò ka dᵊru ya ò ka yēsireti bika ka-di.

b) Yi ka daabe na pe sa metε bɔkɔbu pa, woro ta boti dā bεtu ò da tu danjire tɔɔ-di. Yiriba kɔukpa mi, yiriba pisinsi-di tu daate pe na do bà daabooma mii.

c) Bà ka pɔ bɔɔto yaufa bà maa fa pɔɔna tɔɔ dεɛɔ, yēema maa ta kpaari ma dεuri yaufa, ma da sooki ma yuɔɔi kperiwo kpaɔa mii.

d) Ma borika maakan-di , yonda ka wate woro ta boti dā bεtu, tu ta da sooki tu danj dεɛɔ woro dā maakan ta wate, bà maa kan ka tɔɔseti bɔɔto yēema sa bà ba ma weteeso.

3. Basima bo-di ma ta ba sookiti ma tɔtire Sida.

- O tɔ yiro nɔkɔ, o wuke tɔ, danda ba tɔtireti Sida. Ma borika maa kan-di: yi ka pati minnεeti fɔribu, na cɔɔsiku, ya yi ka pokonsiti bunde yon mii, ya yi ka pati suu-diitana, na pintina, Sida ba tɔtanti yoɔɔ.
- Yi ka kpansa datibu, yoɔɔ ba sunna ò tɔ, yomma pa. Baa doonsu ya yaki yonsu ka-di yi yēsu Sida ba tɔtanti yoɔɔ.
- O ka maasantina woroo ta bɔɔri Sida, ya yi ka yɔkɔɔtiti ka-di, Sida ba wo tɔtanti.

4. Bà tòn maṅina sima-di woro ta bɔɔri Sida nu?

Sa maa ti ta yoote sarina pitooma wēnde, o da sooki-di o ì bɔɔri Sida dà basi binya kutire tu yaa foko. Ceri maa bà tòn ta maṅina dà te:

- Futooma, ma ì paana yisooma
- Kpaṅa ò ì tuuri kà i ba baṅiti
- Kɔɔsiku, ku ì paana yisooma
- Mɛeki mɛeki kpɛenna
- O kpēneti kpɛemma.

5. Yiro da basi sima-di Sida ò ì ba wò fintoona nu?

O taka bà wo cɔɔri bà yēn. Bà ka neki ba cɔɔri yiro, bà tòn yete ò yēma-di, danda tòn-di seke bà ò maṅi yiro ka boti Sida. Ceri maa borika bà tòn ta cɔɔri.

- Yomma bà tòn tonte wēnde-di bà ì cɔɔriti yiriba faara.
- Yomma dokotoroku, neɛ bà tòn ta cɔɔri yēma.

Dà i yonda sɔɔtira-di sa o taka bà wo cɔɔri bà yēn o ka boti Sida ya o ka paana. O ka seṅi bà wo cɔɔri, ceri cɔntun buu dà ta boti:

O ka paana Sida

- O findi o yon dà i ba o tɔto.
- O maṅi o parade o yēn maa o ta da toni o fɔɔku tori.

O ka boti Sida

- Bà ì wo tǎkiti kaasina faara.
- O kan ba tǎtire yoŋo.
- O saŋire o fǎku soro tori.

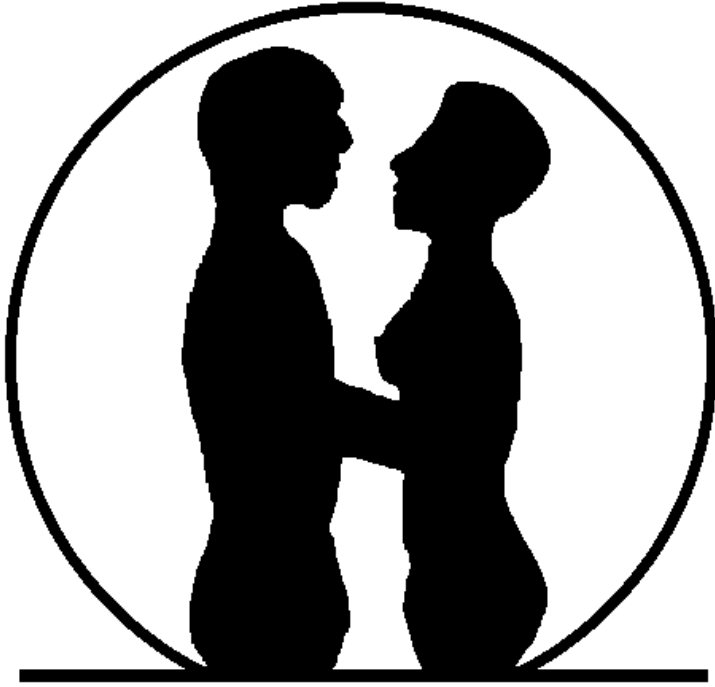
Sa Sida ò ba wo findina dà bibi sa o ò ten o naacanun-di sǎwtima. O i so o yon kaurooma pee baaribu ya doo baaribu mii. Ceri maa den yon ta da sooki ma perina yiro.

- a) O puke o yon: Na yoŋo yi ba seki daabooka, sari o mun kpaana o pe, ya o yari o coro ka-di.
- b) Yi yenneŋa yi yoŋo ò ba yeri saatire o sunna deŋo.
- c) Yi tǎn daka metebǎkǎbu, Yi da i basiti mamma-di sari yi mun cǎrina yi yon yi maŋi yi paraya.

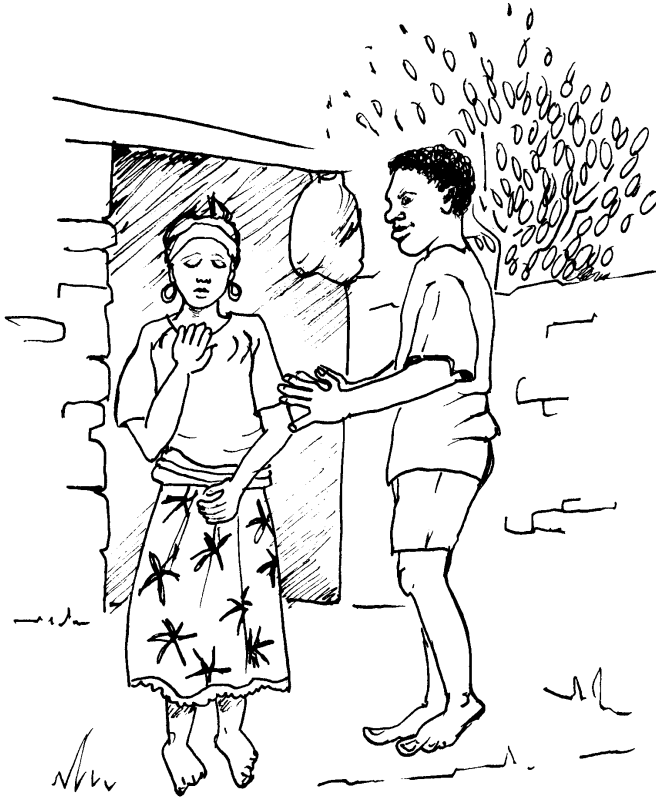
6. Maa ti ta da ò ninti baa ta bǎri Sida.

Yiro ka boti Sida ya ò ka ò bǎri ka-di, ò i ti teebitǎka-di ti taawo, tidaaso, ti tǎ, ti yerentitǎ, ya yiri saaritǎ kuri ka-di. Dà ba seŋo sa woro ta bǎri Sida ò yete demba ya ò demba ò wò yeeri.

Nǎw meŋende yon-di da seke ti yisire Sida ò ba tauri. Dà bibi sa ti ò tabina baa ta bǎri Sida-di boma ma maasi mii.

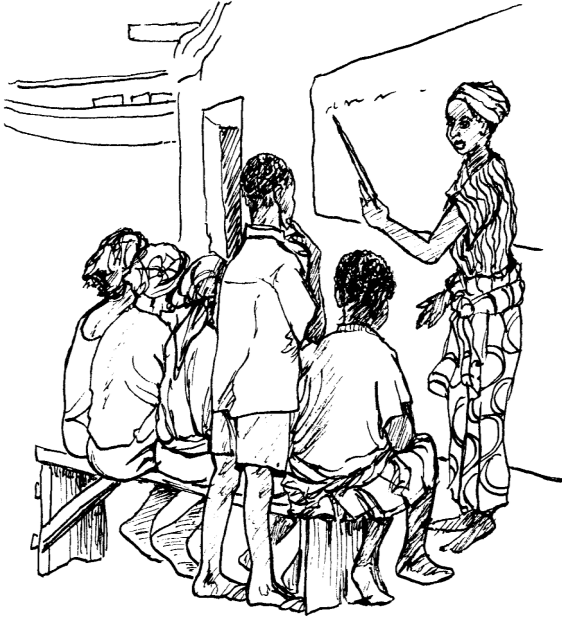
Sa peebaraari beetu ù ba findina yiro,
dà bibi sa ò ì bona yiro ò yon-di.

N pa, n boti-di coro!

O basiti wee-di ò maanu? O sundina baa wān nu?
O ba cuki sa Sida bo-di ò kou yiriba.

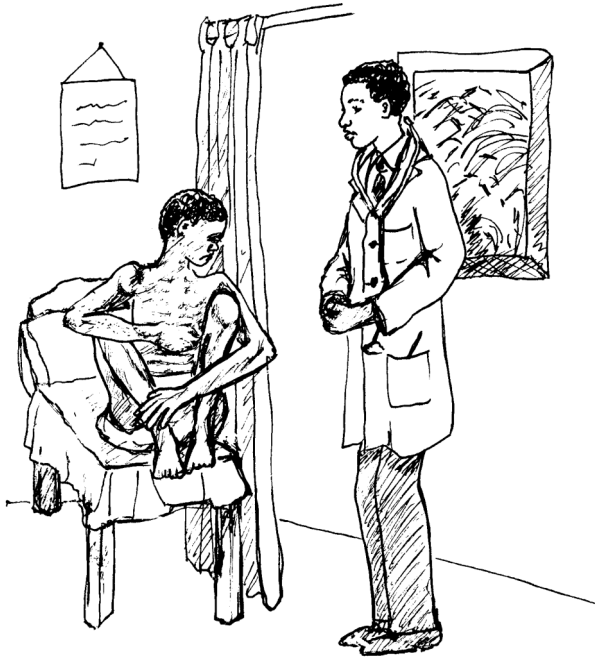

Sida ì bẹẹ
yᵌritu-di
kpeemma.

Tu kou-di o ba
seṅi tu wo findi!

Sida i beetu-di
tuu ta sakisi
kpeemma.

Yonjo ba piiso Sida kaasibu.

Pee woro ta pun ò bɔ̀rina Sida,
ò da tu tɔ̀tire ò bika-di.

Woro ta bɔɔri Sida, ò yēema ka
dunte o demma ò da wo tɔti-di.
Dà den tori, o ba seɲi sa na tɔɔ yonɔ
yi kpansan poɲu ya waritanfa ka-di.

O ba i tindi baa
ta bɔri Sida.

Sida ba sookiti ò
wò tɔti sa yì yēema
ba tiikambo. Sa maa
yonda ka wo yēentire,
ya yi ka sɛki sunja
ka-di.

Yi da sooki-di yi kpansan yi di suuku
yon mi, tu ì ba wo findo.

Μετέβικωνα da sooki na yi teetena na
demma nɔɔre, arma dà paana naare.

Dooba na peebe, basina baarima.
Yi ì yini maa yi ta kpɛsiti peebe na dooba.

Yi ì pukiri yi yeiya sɔ̀tìma.

Imprimé par AFASA, Kara
No. d'impression : .....
1ère édition
No. d'exemplaires : 500
Dépôt légal : 3e trimestre 2008

Prix de vente : 150 F CFA

UN LIVRE “SHELL”

